

ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเผยแพร่ความรู้กฎหมายแก่ประชาชนในชนบท จังหวัดฉะเชิงเทรา นี้ ได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย และเพื่อเปรียบเทียบว่า ผลการวิจัยที่ได้มานั้นช่วยสนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎีหรือแนวความคิดดังกล่าวมากน้อยเพียงใด

การสื่อสาร

โรเจอร์ (Rogers) นักวิชาการด้านการสื่อสารงานนวัตกรรม ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า "การสื่อสารคือ กระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร คิวเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร" (19 : 43)

และผลของการสื่อสารก็คือ การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้รับสาร ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการได้รับสารจากแหล่งสาร และการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความตั้งใจของแหล่งสาร (19 : 49) นั่นเอง

ผลของการสื่อสารที่สำคัญมี 3 ประการคือ

1. ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร
2. ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อสิ่งที่ได้รับ
3. ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้รับสาร

การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประการนี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับนวัตกรรมก็จะเกิดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น และการเกิดความรู้ นี้จะมีผลทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นตามมา และท้ายที่สุด

จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่แสดงออกก่อนนวัตกรรมนั้น (19 : 49)

โรเจอร์ กล่าวถึงการเผยแพร่ นวัตกรรมไว้ว่า "นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร แต่เป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใหม่ ไม่ว่าจะ เป็นความคิดใหม่ หรือ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ซึ่งสิ่งใหม่นี้อาจปรากฏในชุมชนอื่นมาก่อน แต่ไม่เคยปรากฏในชุมชนที่ นวัตกรรมนั้นถูกเผยแพร่เข้ามา (20 : 18)

โดยนิยามว่า "นวัตกรรม" คือความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ หรือสิ่งใหม่ ในความรู้ลึกของบุคคล (20 : 185)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่กฎหมายในชนบท จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้จัดได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เป็นนวัตกรรมสำหรับประชาชนในท้องถิ่นนั้น เนื่องจากประชาชนรู้อีกกฎหมาย แต่ยังมีได้มีความรู้ และยังมีได้ตระหนักถึงหน้าที่ และคุณค่าของกฎหมายที่มีอยู่นั้น ด้วยเหตุนี้ การที่จะให้ประชาชนได้มีความรู้เกี่ยวกับ นวัตกรรมจึงจำเป็นต้องอาศัยการเผยแพร่

แคทซ์ (Katz) และเลวิน (Levin) ได้ให้นิยามของการเผยแพร่ นวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ว่าเป็นการรับแนวความคิด และข้อปฏิบัติ ใหม่ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยอาศัยสื่อหรือช่องทางติดต่อสื่อสาร ซึ่งขึ้นอยู่กับ โครงสร้างของสังคม ระบบวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม (23 : 237-252)

ซึ่งการเผยแพร่โดยผ่าน "สื่อ" นี้ โรเจอร์ได้ให้ความสำคัญแก่สื่อที่ใช้ มากโดยกล่าวถึงสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ นวัตกรรมว่ามีอยู่ 2 ชนิดคือ สื่อมวลชน (Mass Media) และสื่อบุคคล (Personal Media) สื่อมวลชนมีความสำคัญใน การเพิ่มความรู้ และก่อให้เกิดความตระหนักกับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรม ส่วนสื่อ บุคคลช่วยในการจูงใจให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติและ เกิดการยอมรับนวัตกรรมนั้น (20 : 252)

สำหรับช่องทางที่เป็นสื่อบุคคล เป็นช่องทางที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบตัวต่อตัว (Face to Face) ระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป ช่องทางแบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่องทางที่เป็น

สื่อมวลชนในแง่ของการจูงใจผู้รับสารที่มีความเฉยเมย (Apathy) โดยมีคุณสมบัติ
ดังนี้คือ (20 : 198)

สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบสองทาง (Two-way
Communication) ซึ่งสามารถลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร
(Selective exposure) การเลือกแปลและตีความสาร (Selective
perception) และการเลือกจำสาร (Selective retention) ได้

นอกจากนี้ จากรายงานผลการประชุมที่เมือง Kingston ประเทศ Jamaica
ได้สรุปและวางแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อไว้ ดังนี้ (22 : 18)

1. ควรพิจารณาถึงข้อจำกัดและอุปสรรคในการสื่อสารกับผู้รับสาร เช่น
การอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลความเจริญ ความยากไร้ ความสามารถในการอ่านออก
เขียนได้ ตลอดจนลักษณะสังคมและวัฒนธรรม
2. จะต้องพิจารณาถึงการเข้าถึงผู้รับสาร พฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้รับสาร
3. ขนาดของผู้ฟัง ความน่าเชื่อถือที่มีต่อสื่อที่เลือกเปิดรับ เป็นตัวกำหนด
ที่สำคัญต่อการแพร่กระจายนวัตกรรมและการยอมรับข่าวสารจากสื่อ
4. พิจารณาถึงปฏิกิริยาตอบโต้ในพฤติกรรมการรับสื่อของผู้รับสาร
5. หากเนื้อหาของสารมีวัตถุประสงค์ที่จะแจ้งข่าวสาร (To inform)
หรือกระตุ้นความสนใจ (Reinforce or Motive) พิจารณาว่าจะใช้สื่อใดให้
เหมาะสมที่สุด

อย่างไรก็ตาม การยอมรับนวัตกรรมของผู้รับสารเผยแพร่ยังขึ้นอยู่กับ
องค์ประกอบอื่น ๆ อีกด้วย โรเจอร์ ไค้สรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่ยอมรับนวัตกรรม
เร็วกว่าคนอื่น ๆ ไว้ดังนี้ (21) คือ ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมเร็ว
กว่าจะเป็นผู้ที่

1. มีอายุน้อยกว่าผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่า
2. มีสถานภาพในสังคมสูงกว่าผู้ที่ยอมรับช้ากว่า
3. มีความสามารถทางการเงิน คือมีระดับรายได้สูงกว่าผู้ที่ยอมรับช้ากว่า
4. มีความชำนาญพิเศษมากกว่าผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่า

5. สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนวัตกรรม หรือที่มีความซับซ้อนได้ดีกว่าผู้ที่
ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่า

ฟรานซิส อาร์ แอลเลน (Francis R. Allen) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ
ที่เป็นอุปสรรคหรือสนับสนุนต่อการยอมรับนวัตกรรมว่าเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างคือ
(18 : 273-283)

1. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยม จะต้องเข้ากันได้กับ
นวัตกรรม
2. ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา โดยทั่วไปบุคคลจะเกิดความเคยชินกับแบบแผน
ชีวิตหรือการปฏิบัติอย่างเก่า และรู้สึกว่าการเดิมที่อยู่แล้ว ไม่อยากเปลี่ยนแปลง เว้นแต่
ว่าของใหม่จะดีกว่าของเก่า
3. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ นวัตกรรมบางประเภทมีราคาแพงเกินกว่า
ฐานะของผู้รับ จึงเป็นการยากที่จะนำไปใช้แพร่หลาย นอกจากว่านวัตกรรมนั้นมีประโยชน์
เป็นที่ต้องการมากจริง ๆ
4. ปัจจัยทางด้านอุดมการณ์ ถ้านวัตกรรมที่เผยแพร่ นั้นขัดกับอุดมการณ์ที่
บุคคลยึดถืออยู่ ก็จะเกิดการไม่ยอมรับ
5. ปัจจัยทางด้านสังคม ผู้รับการเผยแพร่จะต่อต้านนวัตกรรมที่รับเข้าไป
ใช้แล้วจะทำให้สภาพสังคมของเขาขาดคุณภาพ เกิดสภาวะไร้ระเบียบ แต่สภาวะ
ดังกล่าวมองเห็นได้ยากและอาจใช้เวลาานมาก
6. ปัจจัยทางด้านความยุ่งยากซับซ้อนของนวัตกรรม ถ้าปรากฏว่านวัตกรรม
ที่เผยแพร่เข้าไปนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อน ผู้รับทำความเข้าใจได้ยาก นวัตกรรมนั้นย่อม
ถูกละเลย
7. ปัจจัยทางด้านผลประโยชน์ นวัตกรรมนั้นต้องมีประโยชน์ต่อผู้รับการ
เผยแพร่จึงจะมีการยอมรับได้

และจากการศึกษาของฟอสเตอร์ (Foster) เกี่ยวกับตัวกระตุ้นให้เกิด
การยอมรับนวัตกรรม พบว่า ตัวกระตุ้นที่สำคัญคือแรงจูงใจ (Motivation) 3
ประการคือ (17 : 143-162)

1. ความต้องการ เกียรติภูมิ
2. การได้รับสถานภาพสูงขึ้น
3. การได้รับผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจดีขึ้น

นอกจากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะยกมากล่าว
ในที่นี้คือ

วัชรารัตน์ ตระกูลศิษฐ์ (14 : 41-42) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร และปัจจัยด้าน
การกระทำทางสังคม ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการยอมรับการนำหน้าหน้าตาม
แผนใหม่ของเกษตรกร อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร
จำนวน 118 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร
มีองค์ประกอบดังนี้

ก. ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ
การศึกษา การอ่านออกเขียนได้ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเป็นเจ้าของ
ที่ดิน ขนาดที่ดินที่ถือครอง

ข. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร ได้แก่ การเดินทางไปต่างถิ่น การ
เยี่ยมชม การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การเข้ามีส่วนร่วมในสังคม การสื่อสารระหว่าง
บุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน การเป็นคนทันสมัย

รุจิรรัตน์ ชูทองรัตน์ (12 : จ) ศึกษาประสิทธิผลของการให้
ความรู้ โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิกต่อการเพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่อง
การปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และทัศนคติ
เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์กับปัจจัยทางประชากร เช่น อายุ ระดับการศึกษา
ระดับเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน เพียงกลุ่มเดียว
ด้วยวิธีการวัดก่อนและหลังการให้ความรู้ ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า

1. ประสิทธิภาพของการให้ความรู้แก่หญิงมีครรภ์โดยใช้สื่อบุคคล
และภาพพลิก ก่อให้เกิดการเพิ่มความรู้ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องการปฏิบัติตน
ระหว่างตั้งครรภ์ ภายหลังจากการให้ความรู้

2. ในการเพิ่มความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ หลังการให้ ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจ หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงและระดับเศรษฐกิจสูงจะมีคะแนนหมวดความรู้เพิ่มขึ้น สูงกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจต่ำ

3. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ หลังการ ให้ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก หญิงมีครรภ์โดยส่วนรวมมีคะแนนหมวดทัศนคติ สูงกว่าก่อนได้รับความรู้ แต่จะเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนก ตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์และระดับ ความวิตกกังวล

สุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ (15 : 94) ได้ศึกษาบทบาทของ เครื่องบันทึกเสียง ในการให้โภชนศึกษาแก่มารดาในชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทำการวัดความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางโภชนาการก่อนและหลังการให้โภชนศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จาก 6 หมู่บ้านในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 230 คน โดย เป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม นอกนั้นเป็นกลุ่มทดลอง พบว่าบทบาทของ เครื่องบันทึกเสียง สามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ และทัศนคติก่อนโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักขณา มนชาคุพลิน (13 : 9) ได้ศึกษาการเผยแพร่ข่าวสารด้าน สาธารณสุขมูลฐานด้วยเอกสารเผยแพร่เรื่อง อนามัยครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์จาก การให้เอกสารเผยแพร่โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองคือ สตรีในวัยเจริญพันธุ์ในเขต เทศบาลเมือง ขอนแก่น จำนวน 100 คน ด้วยวิธีการทดสอบก่อนและหลังการ เผยแพร่ พบว่า

ผู้ที่ได้รับแจกเอกสารเผยแพร่ ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นกว่าผู้ที่ไม่ได้รับแจก และ ผู้ที่ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น จะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูง และเป็นผู้มีอายุน้อย นอกจากนี้ ผู้ที่อ่านเอกสารเผยแพร่บ่อยครั้ง ได้รับผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นกว่า ผู้ที่อ่านเอกสารเผยแพร่น้อยครั้ง

นอกจากนี้ ธนพล โล่ห์สุวรรณ (11 : 43-44) ได้ศึกษาประสิทธิผลของเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล โดยทำการวัดความรู้ก่อนและหลังในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน ของเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า เสียงตามสายมีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล โดยอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล ส่วนระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล คือผู้ที่มีการศึกษาค่ำ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำ และผู้ที่มีการศึกษาสูง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจสูง

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมของผู้รับสารคือ ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาประสิทธิผล ของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรแก่ประชาชนในชนบทของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทราบประสิทธิภาพของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎร ซึ่งดำเนินการในรูปของการบรรยายโดยสื่อบุคคลและการแจกเอกสารประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาก่อนและหลังการเผยแพร่
2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรกับลักษณะพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม และความตื่นตัวในการเปิดรับการสื่อสารของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนบางส่วนในเขตพื้นที่อำเภอพนมสารคาม กิ่งอำเภอแปลงยาว อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และมุ่งศึกษาเฉพาะการเผยแพร่ความรู้กฎหมายในหัวข้อเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผล ของการเผยแพร่กฎหมายเฉพาะพื้นที่ที่ใช้สื่อบุคคล และเอกสารประกอบ รวมทั้งหนังสือการ์ตูน ใน "โครงการเผยแพร่กฎหมายแก่ประชาชนในชนบท จังหวัดฉะเชิงเทรา"

2. ลักษณะพื้นฐานของประชากรในเขตที่ทำการศึกษา (ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามของโครงการเผยแพร่กฎหมายแก่ประชาชนในชนบท จังหวัดฉะเชิงเทรา) คือ

อำเภอพนมสารคาม	- ประชาชนมีความสนใจกฎหมาย โดยเฉพาะที่ตำบลบ้านช่อง ซึ่งมีโครงการพัฒนาหลายโครงการ อาทิ ศูนย์สาธิตกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน สหกรณ์ฯ และชาวบ้านส่วนใหญ่มีความตื่นตัวในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุ นอกจากนี้บางส่วนยังมีห้องสมุดประจำหมู่บ้านด้วย
กิ่งอำเภอแปลงยาว	- ประชาชนทั่วไปไม่มีความเฉื่อยและยากจน โดยเฉพาะในตำบลวังเย็น ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่กฎหมายตามโครงการพบว่า เป็นตำบลที่ยากจนที่สุดของกิ่งอำเภอ ซึ่งประชาชนในตำบลอื่น ๆ
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว	- ประชาชนมีความตื่นตัวในการเปิดรับข่าวสาร โดยเฉพาะที่ตำบลหมอนทอง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่กฎหมายตามโครงการ และพบว่า ประชาชน 50% นับถือศาสนาอิสลาม มีความยึดมั่นในกฎและกติกปฏิบัติทางศาสนาอย่างเหนียวแน่น

3. เนื่องจากกฎหมายทะเบียนราษฎร เป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ประกอบกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎร รวมทั้งกฎหมายครอบครัวและมรดกในเขตพื้นที่ต่าง ๆ มีดังนี้ คือ

อำเภอพมสารคาม :

มีชาวบ้านที่อพยพมาจากภาคอีสานเพื่อหางานทำมาก ทำให้เกิดปัญหาหลายด้านতিকตามา และหนึ่งในปัญหากฎหมายที่ชาวบ้านสนใจอยากรู้มากที่สุดคือ ปัญหากฎหมายครอบครัวและอื่น ๆ

กิ่งอำเภอแปลงยาว :

ปัญหากฎหมายทะเบียนราษฎรคือ ส่วนใหญ่เป็นคนอีสานย้ายมาทำงาน โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ทำให้เสียสิทธิหลายประการ เช่น ใช้สิทธิในบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยไม่ได้ เด็กเข้าโรงเรียนไม่ได้ หรือถ้าถูกรับเข้าโดยฉ้อฉล ก็จะมีปัญหาเรื่องการออกไปสุทธิ เพราะวัน เดือน ปีเกิดไม่ตรง

ปัญหากฎหมายครอบครัวและมรดก เช่น การแต่งงานกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส (แม่แต่ครอบครัวของระดับผู้ใหญ่บ้าน) ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสามีและภรรยา มีสิทธิถือครองที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดินได้คนละ 50 ไร่ ส่วนเรื่องมรดก เมื่อเจ้ามรดกตาย ไม่มีการแบ่งแยกที่ดินกันเด็ดขาด คงถือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วม ทำให้มีปัญหาในกรณีที่ต้องทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน เพราะบางทีมีการย้ายที่อยู่ของผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมบางคน

อำเภอบางน้ำเปรี้ยว :

ปัญหาครอบครัวและมรดกคือ ชาวมุสลิมจะมีกฎหมายศาสนาเกี่ยวกับครอบครัวและมรดกโดยเฉพาะ เช่น เรื่องการหย่า การแบ่งมรดก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อเกิดเป็นข้อพิพาทขึ้นมา อิหม่ามและผู้นำทางศาสนาจะเป็นผู้ตัดสิน ซึ่งอาจเป็นการผิดแผกและทำให้ไม่เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในกฎหมายเหล่านี้ที่รัฐเป็นผู้กำหนดให้ปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงประสิทธิผล ของการเผยแพร่ความรู้กฎหมายแก่ประชาชนในชนบทของจังหวัดฉะเชิงเทรา

1. การเผยแพร่กฎหมายโดยวิธีการบรรยายและแจกเอกสารประกอบนั้นมีบทบาทในลักษณะและปริมาณใดในการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับกฎหมาย

2. ปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะและปริมาณการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติ อันได้แก่ ทิวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม และการเปิดรับสื่อ ของผู้รับการเผยแพร่ความรู้กฎหมายครั้งนี้

สิ่งเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำมาวางแผนการใช้สื่อและรูปแบบการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนชนบทในท้องถิ่นอื่น ๆ อีกในโอกาสต่อไป

นิยามศัพท์

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ ดังนี้คือ

1. ประสิทธิภาพ ของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย หมายถึง ผลที่ได้รับจากการรับข่าวสาร จากการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ทะเบียนราษฎรตามโครงการเผยแพร่กฎหมายในชนบทของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยวัดความรู้ที่ได้รับและทัศนคติที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับการเผยแพร่

2. กฎหมายทะเบียนราษฎร หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ทะเบียนบ้าน การย้ายที่อยู่และบัตรประชาชน ซึ่งในการเผยแพร่ครั้งนี้ รวมเอากฎหมายครอบครัวและมรดกบางประการเอาไว้ด้วย ได้แก่ การจดทะเบียนสมรส การหย่า สิทธิการรับมรดก และการทำพินัยกรรม

3. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย หมายถึง ความรู้ในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคล โดยวัดจากแบบการประเมินความรู้เรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎรที่สร้างขึ้น

4. ทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมาย หมายถึง การมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมาย โดยเห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคม มีการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายด้วยใจมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

5. การเผยแพร่กฎหมาย หมายถึง การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเฉพาะในเรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎร โดยใช้สื่อบุคคลในรูปของการบรรยายและการแจกเอกสารประกอบแก่กลุ่มประชากรที่เข้าร่วมในโครงการ

6. ชาวนิยมของจังหวัดฉะเชิงเทรา หมายถึง ประชาชนที่เป็นผู้นำชุมชน หรือผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ เพื่อนำความรู้กฎหมายไปเผยแพร่ต่อไปอันมีถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพนมสารคาม กิ่งอำเภอแปลงยาว และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

7. ทิวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย

7.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร หมายถึง เพศ อายุ ฐานะในครอบครัว สถานภาพสมรส

7.2 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาตั้งแต่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึงปริญญาตรี

7.3 รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยไม่หักค่าใช้จ่าย

7.4 การประกอบอาชีพ

7.5 การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม

7.6 ลักษณะการครอบครองที่ดิน

7.7 การเป็นผู้นำความคิดเห็น

8. การเปิดรับสื่อ หมายถึง

8.1 ความบ่อยครั้งในการ เดินทางออกไปมีประสบการณ์ภายนอกสังคม

8.2 ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับการสื่อสารระหว่างบุคคล

8.3 ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

8.4 การ เปิดรับเนื้อหากฎหมายจากสื่อมวลชน

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ประชาชนในชนบทยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎร อย่างสมบูรณ์ก่อนการเข้าร่วมโครงการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรใน "โครงการ เผยแพร่กฎหมายแก่ประชาชนในชนบท จังหวัดฉะเชิงเทรา"

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชาชนชนบทเพียง 4 เขต ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และเป็นการศึกษาเฉพาะหัวข้อการเผยแพร่เรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎรเท่านั้น ไม่อาจนำมาสรุปได้ว่าเป็นผลของการเผยแพร่กฎหมายทั้งหมด แต่สามารถนำเอาผลจากการศึกษานี้ไปประกอบการพิจารณาเพื่อวางแผนการใช้สื่อและรูปแบบการเผยแพร่ความรู้กฎหมายในท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแก่ประชาชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นอีกต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. ประชาชนที่เข้ารับการเผยแพร่ความรู้กฎหมายทะเบียนราษฎรมีการเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายหรือไม่ อย่างไร
2. ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม และการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษานี้ ได้ตั้งสมมติฐานที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยคือ

1. ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้เรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎรเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการเปิดรับการเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎร
2. ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อกฎหมายทะเบียนราษฎรในทางที่ดีขึ้น ภายหลังจากได้รับการเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายทะเบียนราษฎร
3. ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม และการเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎร